

gezond gehoor

alles over geluid, gehoor & gezondheid

Perfekte muziek is ongeloofwaardig

Aafke Romeijn

SpeakSee

Innovatief systeem voor spraakherkenning
timmert aan de weg

**‘Ik had zoveel in mijn hoofd,
maar daar bleef het ook’**

Kitty leeft met Neurofibromatose type 2
en kan daardoor niet meer praten

**Het geluid
van
het station**

In dit nummer...

20

40

26

50

16

62

Interviews

- 12 Favoriet**
Aafke Romeijn vertelt over de imperfecties in haar muziek
- 16 Samenspraak**
Moeder en dochter passen allebei niet in een hokje
- 20 Op de werkvloer**
Greg Jonis zorgt ervoor dat de kijker thuis hoort wat hij moet horen
- 26 Leven met...**
Door de gevolgen van NF2 kan Kitty nu ook niet meer praten
- 40 Passie**
Hij is zwaar slechthorend, toch maakte Henri Vonken van muziek zijn beroep
- 57 Mijn beroep**
Als bestuurder van De Gelderhorst, moet Judith Reiff ook op gebarenles

- 62 Erbij horen**
De kinderen van Anna gebruiken solo-apparatuur, en dat werkt fantastisch!
- 73 Mijn geluid**
Wat is dat ene geluid waar jij iets speciaals mee hebt?

Columns

- 19 Martijn**
Ongehoord
- 38 Mary**
A star is born

Informatief

- 32 Wetenschap**
Evelien Dirks deed onderzoek naar matig slechthorende peuters en hun verzorgers

- 47 Techniek & innovatie**
De app SpeakSee vertaalt spraak naar tekst, ook in groepen
- 50 Het geluid van...**
Het station
- 68 Vijf vragen over**
Een Gevoel van Zwart

En ook...

- 06 Gehoord**
Alarm
- 09 Luisterend oor**
Hoe help ik een slechthorende leerling?
- 10 Wist je dat**
Wat je moet weten over geluid, oren en horen

- 37 Luistervink**
Wie belt in de trein kan afgeluisterd worden. Maar waar gaat het eigenlijk over?

- 64 Rondgevraagd**
Welke geluiden passen het best bij de ideale zondagochtend?

- 74 Uit- en thuishits**
Waar gaan we heen, wat gaan we doen?

- 76 Puzzel**
Maak kans op het boek *De vorm van geluid*

- 77 Gezond Gehoor thuis**
Ontvang Gezond Gehoor drie keer per jaar in de brievenbus

- 78 Colofon**
Aan dit nummer werkten mee...

alles over
geluid,
gehoor en
gezondheid

gezond
gehoor

‘Perfekte muziek is saai en niet geloofwaardig’

Haar nieuwste album noemt ze geen album, maar een soundtrack. En die soundtrack hoort niet bij een film, maar bij een boek. Bij haar eigen debuutroman, om precies te zijn. Op deze manier brengt **Aafke Romeijn (31)** haar twee passies, muziek maken en schrijven, op een eigenzinnige manier samen.

‘Ik ben echt allergisch voor hokjesdenken’

Marlena werd 27 jaar geleden zwaar slechthorend geboren. Haar moeder Jeannet (55) had dit niet direct in de gaten. Zij vond dat de communicatie tussen haar en haar dochter prima verliep. Totdat anderen zich ermee gingen bemoeien.

HOE KWAM JE ER NA DE GEBOORTE VAN JE DOCHTER ACHTER DAT ZE SLECHTHOREND WAS?

JEANNET: ‘In eerste instantie heb ik dat niet gemerkt. Marlena was mijn eerste kind, dus ik had natuurlijk ook geen referentiekader. Als ik met haar speelde, hadden we gewoon veel lol samen en was alles goed. Pas toen het consultatiebureau gehoor testen ging afnemen, bleek dat Marlena niet reageerde en moesten we daar ineens iets mee. Ze hadden ook nog andere klachten, over haar lengte en haar gewicht. Dat was lastig, want ik vond dat ik een geweldig kind had. Voor mijn gevoel legde het consultatiebureau de nadruk te veel op wat er “mis” was met mijn dochter. Terwijl ik dacht: wat zeuren jullie nou? We begrijpen elkaar prima.’

HEBBEN JULLIE EEN EIGEN MANIER VAN COMMUNICEREN?

JEANNET: ‘Ja, we hebben inmiddels wel een eigen taaltje met elkaar ontwikkeld. Ik ben niet volledig gebarentaalvaardig, dus ik wapper meestal maar wat met mijn handen. Maar Marlena snapt altijd wat ik bedoel.’

MARLENA: ‘Wanneer we samen ergens zijn, houden we veel oogcontact met elkaar, zodat mijn moeder snel even iets kan vertalen als ik iets mis. Daardoor is onze connectie heel sterk. Voor mij is ze een soort vertaalengeltje waar ik altijd op terug kan vallen. Maar daarnaast hebben mijn ouders me altijd meegegeven dat er meerdere manieren zijn om met elkaar te communiceren. Dat je juist niet hoeft te kiezen tussen gebarentaal en gesproken taal, maar dat je met elke gesprekspartner opnieuw kunt uitvogelen wat

werkt en hoe je elkaar het best kunt begrijpen. Er is altijd wel een weg.’

JEANNET: ‘Dat klopt. Ik wilde haar meegeven dat ieder mens zijn best kan doen voor de ander. Ik vind het heel belangrijk om niet in hokjes te denken. Daar ben ik echt allergisch voor.’

WAARAAN MERKEN JULLIE DAT VEEL MENSEN IN HOKJES DENKEN?

JEANNET: ‘Op Marlena’s basisschool, een speciale school voor slechthorende kinderen, kwamen we wel eens in aanraking met ouders die teleurgesteld waren in hun kind, omdat het doof was. Vreselijk is dat. Dat gevoel hebben wij nooit gehad. Gelukkig besteedde die school ook veel

aandacht aan de integratie tussen doven en horenden. Iets beters had ik Marlena niet kunnen wensen, want ze weet zich nu in beide werelden staande te houden.’

MARLENA: ‘Dat heeft mij inderdaad veel gebracht. Ik voel me zowel thuis tussen doven als tussen horenden. De overgang van dovenonderwijs naar het reguliere onderwijs was alsnog best heftig, maar ik heb altijd vrienden om me heen gehad die me hielpen. Ik heb nu nog steeds dezelfde vriendengroep van de basisschool. Bij hen voel ik me thuis; zij zijn mijn dovenwereld in de horende wereld waar ik in leef.’

MAAR HET ZIJN DUS NOG STEEDS TWEE VERSCHILLENDE WERELDEN?

MARLENA: ‘In onze samenleving zullen er altijd werelden naast elkaar bestaan. Gelukkig merk ik wel dat steeds meer horenden hun best doen om te communiceren met doven. En ik ben zelf niet bang om op horenden af te stappen.’

JEANNET: ‘Dat zit in haar karakter, ze heeft lef. Vroeger durfde ze ook gewoon tegen een leraar te zeggen dat hij haar moest aankijken tijdens het praten, anders kon ze hem niet verstaan. Het is heel knap als je op zo’n jonge leeftijd al zo voor jezelf kunt opkomen. En het is nodig, want mensen zullen inderdaad altijd in hokjes denken. Zo zitten we nu eenmaal in elkaar. Mensen willen dingen organiseren en structureren, en daardoor ontstaan vanzelf al die verschillende categorieën. Maar wie op die manier naar de wereld kijkt, zal altijd nieuwe en interessante ervaringen missen.’ ●

‘Ze is een vertaalengeltje waar ik altijd op terug kan vallen’

‘Ineens noemden ze me Meneer Geluid’

Hij maakte radioprogramma's met Henk Westbroek en Frits Spits, werkt mee aan het Amsterdam Dance Event en de Dutch Design Week en doet het geluid voor tv-programma's als *De Wereld Draait Door*, *Buitenhof* en *Jinek*. **Greg Jonis (59)** is al meer dan 34 jaar geluidstechnicus en dat heeft zo zijn sporen nagelaten.

‘De rol van de omgeving is cruciaal’

Elf jaar geleden startte **Evelien Dirks (41)** als onderzoeker bij de NSDSK, de Nederlandse Stichting voor het Dove en Slechthorende Kind. In oktober van dit jaar promoveerde ze aan de Universiteit Leiden met haar onderzoek naar matig slechthorende kinderen. Ze vertelt waarom dit zo'n belangrijke groep is en welke inzichten haar onderzoek opleverde.

‘Muziek
gaat om wat
je beleeft,
niet om wat
je hoort’

Het lijkt een onmogelijke tegenstrijdigheid: een slechthorende pianist. Maar **Henri Vonken** is vanaf zijn geboorte zwaar slechthorend en maakte toch van muziek zijn beroep. ‘Ik luister eigenlijk nooit naar muziek van anderen. Ik maak het zelf, want dan hoor ik het of kan ik het me voorstellen.’

Pas als hij vier jaar is, wordt ontdekt dat hij een fors gehoorverlies heeft. De audioloog stelt ook vast dat hij een slim ventje moet zijn, omdat hij zijn gehoorverlies zo lang heeft kunnen omzeilen. Henri leunt achterover in zijn stoel, zijn hoofd iets naar achter alsof hij het weer voor zich ziet: 'Mijn moeder moest vreselijk huilen.'

SLIM

In het Brabantse Budel woont de inmiddels 62-jarige Henri Vonken. Pianoleraar, muzikant, cabaretier en liedjesschrijver. Het lijkt niet voor de hand liggend dat iemand die zwaar slechthorend is van muziek zijn beroep maakt. Henri vertelt hoe dat zo is gekomen. 'Toen mijn moeder begon te huilen nadat mijn gehoorverlies aan het licht kwam, zei ik dat ze zich geen zorgen hoefde te maken. De audioloog had immers net ook gezegd dat ik slim was, dat was toch veel belangrijker dan goed kunnen horen?' Henri lacht als hij dit vertelt. Het kenmerkt hoe hij en zijn familie met zijn beperking zijn omgegaan. Met humor en door niet teveel stil te staan bij wat niet zou kunnen. 'Mijn ouders hebben het voortreffelijk gedaan en mijn slechthorendheid nooit als handicap beschouwd. Dat was het natuurlijk wel,' gaat hij na een korte stilte verder, 'maar daar kwam ik pas later achter. Als kind heb ik dat niet zo ervaren.'

Na een paar jaar op een school voor slechthorende kinderen gaat hij naar het regulier onderwijs en doorloopt het atheneum. 'Aan de lessen had ik weinig, omdat ik veel niet verstond. Maar ik wist niet beter en was gewend om veel zelf te doen. In die tijd heb ik geleerd om hard en gestructureerd te werken. Ik besepte heel goed dat als ik niet zou blijven, het heel erg moeilijk zou worden.'

Op die manier weet Henri zijn eindexamen goed af te sluiten en gaat op zoek naar een vervolgstudie. 'Omdat ik niet wist wat ik wilde doen, ging ik naar verschillende colleges tijdens open dagen van universiteiten. Ik kreeg daar feitelijk niets van mee, maar realiseerde me dat niet eens. Het stond te ver van me af. Het enige wat me echt boeide, was muziek. Daar was ik goed in en dat gaf me voldoening. Dus dat werd het. Bij mijn aanmelding voor het conservatorium moest ik een verklaring van de kno-arts

afgeven dat mijn stembanden in orde waren, ze vroegen niet naar mijn gehoor. Op die manier werd ik ondanks mijn gehoorverlies aangenomen. Dat ging een tijd goed, maar op een gegeven moment moest ik alsnog een gehoortest doen en viel ik door de mand. Ze gaven me een lijst met alternatieve beroepen, maar dat wilde ik uiteraard niet.' Henri studeert af met hoge cijfers, maar kan daarna geen werk vinden. 'Niemand wil een slechthorende muzikant aannemen. Er zat niets anders op dan voor mezelf te beginnen.'

AFZAGEN

Dat is het startpunt van een veelzijdige en niet onverdienstelijke carrière in de muziek waar hij soms zelf nog met ongeloof op terugkijkt. 'Dat het is gelukt, kan ik soms bijna niet geloven. Het was in die tijd best uitzonderlijk dat je als zelfstandig pianoleraar je brood kon verdienen. In eerste instantie deed ik het erbij, mijn vrouw en ik runden in die tijd ook een hotel en een kroeg samen met haar zus en zwager. We werkten ons drie keer in de rondte en daarbij gaf ik dus zoveel mogelijk pianoles.' Dat is inmiddels jaren geleden en nu hoeft Henri niet meer zoveel les te geven als vroeger. Hij doet nu vooral dingen die hij leuk vindt. In zijn woonkamer staat naast de

'Ik snap nu dat mijn leerlingen vooral een goed gevoel komen halen'

piano de contrabas die hij ook leerde bespelen. Met passie en doorzettingsvermogen lukt het hem om dat onder de knie te krijgen. 'Ja, op een gegeven moment wilde ik dat ook kunnen. Toen ik een jaar of twee bezig was, zei iemand tegen me dat het minstens tien jaar duurt voordat je goed de contrabas kan bespelen. Mooi, dacht ik, dan hoef ik nog maar acht jaar. Dat is wel kenmerkend voor mij: als ik iets wil dan ga ik er vol voor en zie ik weinig obstakels. De lage tonen van de contrabas liggen goed in mijn gehoor. Eigenlijk beter dan de piano. Daar zouden ze de bovenste twee octaven net zo goed af kunnen zagen, die hoor ik toch niet. Nee hoor, waar het om gaat, is dat je je het voor kunt stellen, dan hoef je het niet te kunnen horen. Het gaat er namelijk niet om hoeveel je hoort, maar hoe je het beleeft.'

VERSLAVEND

Muziek is de rode draad in zijn leven. Henri hoeft niet lang na te denken over het mooiste moment uit zijn carrière: 'Samen met mijn zoon en dochter op het podium, dat was heel bijzonder.' Maar er zijn meer dingen waar hij met zichtbaar plezier aan terugdenkt. Zijn eigen theaterprogramma bijvoorbeeld. 'Ja, dat was ook zoiets', vertelt hij met een lach op zijn gezicht. 'Ik vond dat ik dat wel kon, dat ik de mensen daarmee iets te bieden had. Dus dat heb ik gedaan. Het is iets raars eigenlijk, dat je op een podium wilt zitten terwijl iedereen naar je kijkt. Maar als dat lukt, als je je realiseert dat ze voor jou komen, naar jou kijken, voor jou klappen... dan wil je daar steeds meer van. Die aandacht is verslavend. Toen ik ermee stopte, voelde het eigenlijk als een soort bevrijding.' Hij lijkt te overdenken wat hij net gezegd heeft. 'Ik denk dat er twee kanten aan mij zijn. De ene is degene die gehoord en gezien wil worden, wil optreden en iets voor anderen wil betekenen. De andere is de persoon die gewend is om dingen alleen te doen, alleen te zijn. Dat komt deels door mijn gehoorverlies, maar ik vind het wel prettig.'

Henri Vonken kijkt met tevredenheid terug op zijn muzikale loopbaan. 'Ik heb ongelooflijk veel uit het leven kunnen halen. Veel meer dan men aanvankelijk

'De bovenste twee octaven van de piano kunnen ze er net zo goed afzagen'

misschien gedacht heeft. Ik merk dat ik nu een mooie balans gevonden heb tussen rust en nuttig zijn. Ik hoef niet per se les meer te geven, maar doe het nog wel. De mensen die nu nog komen, die komen speciaal voor mij, soms van de andere kant van het land. Mijn leerlingen hoeven niet goed te zijn, er zijn geen speciale dingen die ze van mij moeten kunnen. Het gaat erom dat ze met muziek bezig zijn. Ik snap nu ook beter wat ze bij mij komen halen: een goed gevoel. Want muziek die naar je toekomt en dat je daar zelf voor zorgt, hoe mooi is dat?'

Als hij achter de piano plaatsneemt, verandert zijn houding. Ontspanning na het ingespannen kijken en luisteren. De klanken die de kamer vullen, vatten zijn verhaal samen: *I did it my way.* ●

Puzzel

Om een Sudoku op te lossen, hoef je geen knappe kop te zijn. Logisch redeneren en een beetje geduld volstaan. Vul de lege vakjes zo in, dat in in elke rij, elke kolom én elk blok van negen vakjes de cijfers 1 tot en met 9 slechts één keer voorkomen.

		4		3				
		9	8	6	5			1
						8		
	6				3	4		
1			9	8			3	
7					4			2
			6	4				
2							7	
	5	6	7			3		

© Sanders puzzelboeken, Vaassen

Maak kans op het boek *De vorm van geluid*

Onder de juiste inzendingen verloten we *De vorm van geluid* van Gregor Verwijmeren.

Mail je oplossing voor **15 april 2019** naar redactie@gezondgehoor.nl. Of per post: Gezond Gehoor, Rembrandtlaan 4, 3723 BJ Bilthoven. Vergeet niet je naam en contactgegevens te vermelden. Prijswinnaars ontvangen schriftelijk bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

Zo mag ik het horen!

3x per jaar Gezond Gehoor voor slechts € 22,50

Ontvang Gezond Gehoor drie keer per jaar thuis. Een abonnement kun je afsluiten via onze website: www.gezondgehoor.nl

**gezond
gehoor**

